

تدوین گذر زمان با نگارشی روان و عزمی گران

شهلا پروین زاد

این اثر در سال ۱۳۶۵ به وسیله دفتر تبلیغات اسلامی قم منتشر شده است.

* ذهنیت غربی در تاریخ معاصر ما

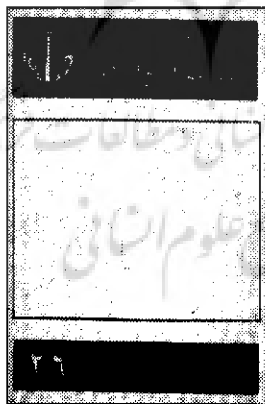
در این کتاب نویسنده با نگاهی به رویدادهای تاریخ معاصر ایران، ضمن بحث پیرامون ریشه‌های فکری و تاثیرگذاری فرهنگ غرب بر تاریخ معاصر ما، به تبیین پدیده التقاط فکری در کشورمان پرداخته،

در پایان با تحلیلی از نهضت ملی شدن نفت، به ارزیابی نقش روحانیان و رهبران ملی و مارکسیست‌ها در این نهضت پرداخته است. چاپ اول این اثر در سال ۱۳۶۵ با همکاری حوزه فرهنگ و معارف اسلامی دانشگاه اصفهان در قم صورت گرفته است. * بست نشینی مشروطه خواهان در سفارت انگلیس این اثر که با مقدمه بلند مولف و نیز مقدمه استاد دکتر داوری آغاز می‌شود، عهده‌دار بررسی تحولات یک ماهه تحصن مشروطه خواهان در سفارت

الف: آثار تالیفی

* پیش درآمدی بر تاریخ اسلام

این کتاب نخستین اثر تالیفی استاد رسول جعفریان در زمینه تاریخ اسلام است. مباحث عمده کتاب پس از مقدمه ۲۰ صفحه‌ای مولف که شرحی کوتاه درباره مورخان مشهور مسلمان

است، شامل: تدوین تاریخ و شیعه، میزان صداقت در کتب تاریخی، شیوه روایات تاریخی و نیز مباحثی درباره زمینه‌های فکری، اعتقادی عرب جاهلی است.

چاپ اول این اثر در سال ۱۳۶۴ توسط انتشارات موسسه در راه حق صورت گرفته است.

* دخالت انگلیس در واقعه مشروطه

نویسنده در این اثر که با مقدمه دکتر رضا داوری آغاز می‌شود، ضمن بحثی مبسوط و مستند، با آرایه برخی اسناد و مدارک که حاکی از دخالت کارگزاران سیاسی انگلیس در جریان نهضت مشروطیت ایران است، حیل‌ها و ترفندهای بیگانگان را در انحراف نهضت عدالتخواهی مردم ایران بر شمرده است.

آثار استاد رسول جعفریان اعم از تالیف، ترجمه، تحقیق و تصحیح و گزارش سفر، پرشمار و گوناگون اند. این آثار گرچه در سه زمینه کلی «تاریخ اسلام»، «تاریخ ایران» و به ویژه «تاریخ معاصر» ایران پراکنده‌اند، اما گرایش وی، در دو زمینه «تاریخ تشیع» و «تاریخ صفویه» از حجم، عمق و گستردگی بیشتری برخوردار است. عرضه ۱۱۹ عنوان کتاب در ۱۲۶ جلد، آن هم در یک تاریخ هفده ساله ۱۳۸۱-۱۳۶۴ نشانگر عزم و همت مردی است که به تعبیر خویش: همه چیز را خیلی زود آغاز کرده است. از ویژگی‌های مثبت استاد شاید یکی هم این است که خیلی زود خود را با تحولات نوین «علمی-ارتباطی» روز هماهنگ می‌کند و همپای آن، با بهره‌مندی از ارتباطات متنوع و فراوان خویش، فاصله بین پژوهش تا انتشار اثر را به حداقل می‌رساند. در این کتابشناسی برای سهولت کار و دستیابی آسانتر علاقه‌مندان، آثار استاد را تحت شش عنوان محدود کرده‌ایم:

الف: آثار تالیفی
ب: تحقیق، ترجمه و کوشش در نشر
ج: گزارش سفر حج
د: تصحیح و نشر آثار خطی
ه: آثار عربی مولف
از استاد رسول جعفریان مقالات پژوهشی بسیاری در مجلات: کیهان فرهنگی، کیهان اندیشه، حضور، نور عام، تاریخ معاصر و دیگر نشریات فرهنگی-تاریخی کشور منتشر شده است.

زمینه‌های انحراف
مشروطیت و نقش
بیگانگان در این
انحراف را بررسی
کرده است. چاپ
اول این اثر در سال
۱۳۷۰ توسط
انتشارات طوس در
قم صورت گرفته
است.

*** دین و سیاست در عصر صفوی**

مجموعه مقالات این کتاب، عهده‌دار بررسی
تأثیر و تعامل دین و سیاست در عصر صفویه است.
این اثر در سال ۱۳۷۰ توسط انتشارات انصاریان در
قم به چاپ رسید. متن بازنویسی و اصلاح شده این
کتاب، همراه با افزوده‌های فراوان، در سه جلد
توسط پژوهشکده حوزه و دانشگاه در سال ۱۳۷۹ در
قم منتشر شده است.

*** تاریخ اسلام و ایران تا پایان قرن چهارم هجری**

این کتاب در اصل متنی درسی برای سال دوم
آموزش متوسطه عمومی و مشتمل بر نگاهی به تاریخ
چهارسده از تاریخ اسلام و ایران است. انتشار این
کتاب در طی سال‌های ۷۰ تا ۷۴ توسط وزارت
آموزش و پرورش صورت گرفته و بخش‌هایی از آن
نیز در کتاب تاریخ دوره دبیرستان - رشته علوم
انسانی - آمده است.

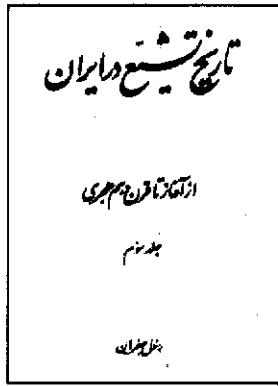
*** قصه خوانان در تاریخ اسلام**

یافته‌های تاریخی
استاد جعفریان در این
اثر نشان داده است که
جریان قصه خوانی در
تاریخ اسلام، از
روزگار خلیفه دوم
آغاز شد، و ایسن
زمانی بود که
«تمیم الداری»،
صحابی مسلمان

شده، با اجازه خلیفه دوم، روزهای جمعه قبل
از خطبه نماز، به قصه خوانی می‌نشست. محتوای
سخن تمیم الداری، بیان داستان‌های انبیاء و استفاده
و عطف گونه از آنها بود. پس از آن این کار در شهرهای
دیگر اسلامی نیز دنبال شد و به سرعت به جریانی
فرهنگی تبدیل شد. از دوران معاویه به بعد، از
قصه‌گویان برای مقاصد سیاسی نیز استفاده می‌شد.
این اثر عهده‌دار بررسی شرح عقاید و فناوری مختلف
و موافق این جریان تا پایان دوره صفوی است. چاپ
اول این کتاب در سال ۱۳۷۰ توسط نشر فؤاد و چاپ
جدید آن همراه با اضافات فراوان در سال ۱۳۷۱ به
وسیله انتشارات دلیل، در قم انجام گرفته است.

*** نزاع سنت و تجدد**

نزاع سنت و تجدد در بردارنده این مقالات است:

گسترش تشیع و نیز
با حکومت‌های
شیعی ایران تا قرن
هفتم آشنا
می‌شویم. شهرهای
شیعی و نواحی
شیعه‌نشین در
ایران، بخش‌های
دیگری از این
کتابند. این اثر در

سال ۱۳۶۸ توسط مرکز چاپ و نشر سازمان تبلیغات
اسلامی منتشر شده است.

*** مقدمه‌ای بر تاریخ حدیث**

این کتاب حاصل نگاهی عمیق و علمی به سیر
حدیث در طول تاریخ است. علی‌قلی قرائی این اثر
را در سه بخش به زبان انگلیسی ترجمه و در مجله
انگلیسی زبان توحید به چاپ رسانده است. مقدمه‌ای
بر تاریخ تدوین حدیث در سال ۱۳۶۸ به وسیله نشر
فؤاد در قم منتشر شده است.

*** ارزیابی مناسبات فکری آیت‌الله مطهری و دکتر علی شریعتی.**

نویسنده در این اثر، ضمن برشمردن
ویژگی‌های استاد مطهری و دکتر شریعتی، به
ارزیابی مناسبات فکری آن دو متفکر شهید
پرداخته، و جوه تمایز آنها را نیز برشمرده است.
این اثر بعداً در کتاب «نزاع سنت و تجدد» نیز به
چاپ رسیده است. چاپ اول این کتاب در سال
۱۳۶۸ در تهران صورت گرفت.

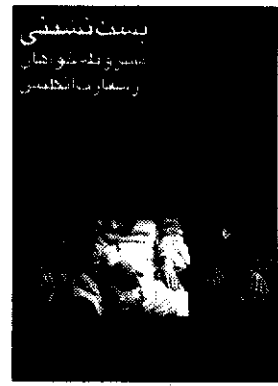
*** حیات فکری سیاسی امامان شیعه**

فصل‌آغازین این
اثر دربرگیرنده
جنبه‌های متنوعی از
تاریخنگاری شیعیان
در ادوار مختلف و در
مسایل گوناگون
حدیثی، کلامی،
رجال، تاریخی و
جز آن است.
نویسنده در ادامه

زندگی، زمانه، شخصیت و وقایع مهم زندگی هریک
از ائمه دوازده‌گانه را شرح کرده است. این کتاب به
زبان ترکی استانبولی در استانبول و به زبان عربی در
بیروت به چاپ رسیده است. این اثر در سال ۱۳۶۸
توسط انتشارات انصاریان قم منتشر شده و چاپ ششم
آن نیز در سال ۱۳۸۱ به انجام رسیده است.

*** بررسی و تحقیق در جنبش مشروطیت**

بررسی و تحلیل جنبش مشروطیت، در حقیقت
بازنویسی کتاب «دخالت انگلیس در واقعه مشروطه»،
نخستین اثر نویسنده در زمینه انقلاب مشروطیت ایران
است. در این کتاب استاد جعفریان به صورتی
مشروح و با ارایه اسناد و مدارکی افزون بر گذشته،

انگلستان در سال
۱۳۲۴ قمری است.
مؤلف ضمن تشریح
سنت بست نشینی در
دوره قاجاریه، به
شکستن قبح تحصن
در سفارتخانه
خارجی در این دوره
اشاره کرده، روند این

حرکت و تأثیرگذاری بیگانگان در نهضت مشروطیت
را توضیح می‌دهد. فصل‌های سیزدهم و چهاردهم
کتاب به ترتیب به جنبش مشروطیت از دیدگاه امام
خمینی (ره) و نیز چاپ مصاحبه حاج محمدتقی
بنکدار درباره مشروطه، اختصاص یافته است. این
اثر در سال ۱۳۷۸ به وسیله موسسه مطالعات تاریخ
معاصر ایران منتشر شده است.

*** افسانه تحریف قرآن**

چاپ متن عربی این اثر توسط استاد جعفریان بنا
به ضرورت زمان و نیاز به ارایه پاسخی مستدل به
شبهاتی بود که آن زمان توسط برخی از نویسندگان
و گویندگان عرب زبان بر علیه تشیع صورت گرفت.
این اثر در سال ۱۳۶۵ توسط سازمان تبلیغات اسلامی
در تهران به چاپ رسید و سپس به زبانهای انگلیسی و
اردو نیز ترجمه شد.

*** آشنایی مقدماتی با روش تحقیق در تاریخ**

پیش‌نیاز ورود به مباحث تاریخی، داشتن دید و
درکی روشن از این حوزه و آشنایی با روش تحقیق در
مباحث تاریخی است.

نویسنده در این اثر، خواننده را با شیوه تحقیق در
این زمینه آشنایی سازد. این اثر در سال ۱۳۶۶ توسط
سازمان تبلیغات اسلامی در تهران به چاپ رسیده
است.

*** مروری بر زمینه‌های فکری التقاط جدید در ایران**

نویسنده در این
اثر، با نگاهی به
مذهب و تمدن
غرب، و جوه
مختلف التقاط فکری
و مولفه‌های عمده
التقاط در گروه‌ها و
نحله‌های فکری
معاصر کشورمان را
برشمرده است.

برخی از مباحث این کتاب عبارتند از: مشکل التقاط،
زمینه‌های فلسفی و مذهبی نفی التقاط، سلفیه و
اسلام خالص، حمله علیه فلسفه و علم‌زدگی در
التقاط جدید، تأثیر علم‌زدگی در گروه‌های مذهبی
سمبولیسم ابزار جدید تحریف دینی چاپ این اثر در
سال ۱۳۶۶ انجام شده است.

*** تاریخ تشیع در ایران از آغاز تا قرن هفتم هجری**
در این اثر بانفوذ تشیع در ایران، زمینه‌های

فصل‌آغازین این
اثر دربرگیرنده
جنبه‌های متنوعی از
تاریخنگاری شیعیان
در ادوار مختلف و در
مسایل گوناگون
حدیثی، کلامی،
رجال، تاریخی و
جز آن است.
نویسنده در ادامه

زندگی، زمانه، شخصیت و وقایع مهم زندگی هریک
از ائمه دوازده‌گانه را شرح کرده است. این کتاب به
زبان ترکی استانبولی در استانبول و به زبان عربی در
بیروت به چاپ رسیده است. این اثر در سال ۱۳۶۸
توسط انتشارات انصاریان قم منتشر شده و چاپ ششم
آن نیز در سال ۱۳۸۱ به انجام رسیده است.

*** بررسی و تحقیق در جنبش مشروطیت**

بررسی و تحلیل جنبش مشروطیت، در حقیقت
بازنویسی کتاب «دخالت انگلیس در واقعه مشروطه»،
نخستین اثر نویسنده در زمینه انقلاب مشروطیت ایران
است. در این کتاب استاد جعفریان به صورتی
مشروح و با ارایه اسناد و مدارکی افزون بر گذشته،

ارزیابی مناسبات فرهنگی استاد مطهری و دکتر شریعتی، مقدمه‌ای بر اسلام‌شناسی (درس‌های مشهد)، ضرورت بهره‌گیری از تجارب اصلاح دین در غرب، تساهل و تسامح در دین، سرسید احمدخان هندی و اندیشه دینی (ترجمه با همکاری علی قرآنی)، این اثر در سال ۱۳۷۱ به وسیله نشر فؤاد به چاپ رسیده است.

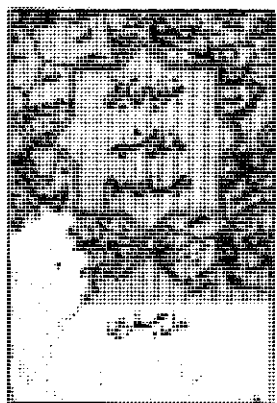
* تاریخ تشیع در ری

ری، همچون قم، کاشان و سبزوار، یکی از کهن‌ترین شهرهای شیعی نشین ایران بوده است. این شهر، مأمن سادات علوی و امامزادگان بوده و همین امر، باعث گرد آمدن شیعیان به گرد آنان می‌شده است. استاد جعفریان در این اثر، عهده‌دار بررسی تاریخ درازآهنگ تشیع در این شهر شده است. تاریخ تشیع در ری در سال ۱۳۷۱ توسط نشر مشعر در تهران منتشر شده است. این متن در چاپ جدید تاریخ تشیع در ایران نیز آمده است.

* اندیشه تفاهم مذهبی در قرن ششم و هفتم هجری. مؤلف در این کتاب، ابعاد متنوع تفاهم مذهبی را در دوره‌ای حساس از تاریخ کشورمان مورد بررسی قرار داده است. این متن در چاپ جدید تاریخ تشیع در ایران نیز به چاپ رسیده است. این اثر در سال ۱۳۷۱ توسط دفتر فرهنگ اسلامی در قم منتشر شده است.

* جغرافیای تاریخی و انسانی شیعه

در این اثر با جغرافیای تاریخی و انسانی شیعه در آسیا و آفریقا آشنا می‌شویم، استاد جعفریان ضمن بررسی گرایش تشیع در جهان اسلام. پنج ضمیمه به این شرح به کتاب افزوده است: ۱- جغرافیای دینی در

قرن هشتم. ۲- مراسم انتظار در شهرهای شیعه. ۳- طبری و اصل حدیث ۴- طبری و تشیع و ۵- گزیده کتاب شناسی فرق اسلامی. این کتاب در سال ۱۳۷۱ توسط انتشارات انصاریان در قم به چاپ رسیده است.

* مرجعه، تاریخ و اندیشه

مؤلف در این اثر، برکنار از قول مشهور و رایج درباره این نحله فکری، با پژوهشی نو، دیدگاه جدیدی درباره مرجعه مطرح ساخته است. این کتاب در سال ۱۳۷۱ به وسیله نشر خرم در قم منتشر شده است.

* علی بر افتادن صفویان

درباره علل سقوط دولت صفویه تاکنون تحلیل‌های متفاوتی ارائه شده است. برخی کسان کوشیده‌اند به غلط تعصب و سختگیری دولت صفوی را با اقلیت مسیحی عامل مهم این سقوط جلوه دهند!

برخی از خاورشناسان نیز بر پایه گزارش‌های خارجیان مقیم اصفهان، قضاوت‌های نادرستی در این زمینه کرده‌اند و کمتر به منابع ایرانی استناد جسته‌اند. مؤلف در این اثر با دیدگاهی همه‌جانبه، علل سقوط صفویه را با معرفی و استناد به چند منبع جدید ایرانی تبیین کرده است. مجموعه مقالات این دفتر بعداً در کتاب «صفویه در عرصه دین، فرهنگ و سیاست» نیز آمده است.

* مناسبات فکری و فرهنگی معتزله و شیعه

تبیین مناسبات فکری و فرهنگی بین شیعه و معتزله در قرون اولیه اسلامی، فصل شورانگیزی از تعامل فکری، فرهنگی محسوب می‌شود. عقل‌گرایی معتزله فصل مشترکی بود که آنها را به برخی دیدگاه‌های شیعیان نزدیک می‌ساخت. این اثر عهده‌دار تبیین این گونه مناسبات است. این کتاب در سال ۱۳۷۲ توسط سازمان تبلیغات اسلامی در تهران منتشر شده است. ترجمه این اثر تحت عنوان: المسار الثقافی بین الشیعه و المعتزله، به چاپ رسیده است.

* نماز جمعه، زمینه‌های تاریخی و آگاهی‌های کتابشناسی

این اثر دیدگاهها و دشواری‌های اقامه نماز جمعه را در بستر تاریخی شیعیان کشورمان مورد بررسی قرار داده است. متن تفصیلی این اثر، بعداً در جلد اول صفویه در عرصه دین، فرهنگ و سیاست نیز به چاپ رسیده است.

* این کتاب در سال ۱۳۷۲ به وسیله شورای سیاست‌گذاری ائمه جمعه به چاپ رسید.

* تاریخ تحول دولت و خلافت

(از برآمدن اسلام تا بر افتادن سفیانیان)

بر پایه آنچه در این کتاب آمده است، سه قالب «ولایت»، «خلافت» و «سلطنت» چارچوب سیاست، در سه دوره متفاوت، از برآمدن اسلام، تا بر افتادن سفیانیان در سال ۶۵ هجری بوده است.

استاد جعفریان معتقد است در هر یک از دوره‌های مذکور، به تناسب اوضاع و احوال، مفاهیم سیاسی نوینی پدید آمده یا در مفاهیم پیشین تغییراتی رخ داده است. رسالت کتاب حاضر، پیگیری چگونگی رشد و تحول این مفاهیم در بطن تحولات سیاسی در دوره‌های سه‌گانه پیش گفته است. چاپ این اثر در سال ۱۳۷۳ توسط دفتر تبلیغات اسلامی انجام شده است.

* علی بن عیسی اربلی و کتاب کشف الغمه

علی بن عیسی اربلی از منشیان و ادیبان دانشمند شیعی قرن هفتم هجری به شمار می‌آید. استاد جعفریان در این اثر، به شرح زندگانی، زمانه، اساتید

و سوانح زندگی و آثار وی پرداخته، با درنگ بر اثر معروف او «کشف الغمه فی معرفة الاثمه» ارزش و اعتبار و مسایل پیرامون این اثر ویژه را به تفصیل بیان کرده است. چاپ اول این کتاب در سال ۱۳۷۳ به وسیله بنیاد پژوهش‌های اسلامی در مشهد صورت گرفته است. این متن، همچنین در جلد چهارم کتاب مجموعه مقالات استاد جعفریان نیز آمده است.

* تاریخ سیاسی اسلام

(سیره رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم)

استاد رسول جعفریان در این اثر گرانسنگ، طی هفت بخش، ضمن شرحی مفصل درباره تاریخنگاری مسلمانان و انواع تاریخنگاری‌ها، شرح کوتاهی نیز از زندگی و آثار هر یک

از مورخان مسلمان از آغاز تا سده پنجم هجری ارائه کرده است.

وی سیره رسول خدا (ص) را با بررسی جنبه‌های متنوع دوره جاهلی آغاز نموده و سپس با شیوه‌ای که می‌شود گفت غلبه تحلیل بر تاریخنگاری است، سیر حرکت تاریخی و رویه رشد اسلام را از آغاز وحی تا وقایع سال دهم هجری و اعزام امام علی (ع) به یمن و مشکلات دولت اسلامی، تبیین کرده است. این کتاب در سال ۱۳۷۳ توسط سازمان چاپ و انتشارات وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی در تهران انتشار یافته است.

* احوال و آثار بهاء‌الدین محمد اصفهانی، مشهور به فاضل هندی

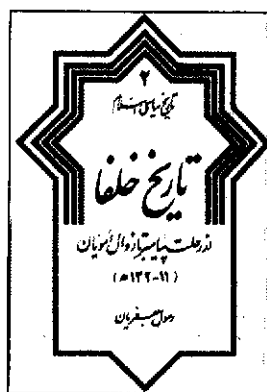
فاضل هندی یکی از چهره‌های برجسته علمی عهد اخیر صفوی است که به خاطر اقامت مدتی از دوران جوانی در هند، به فاضل هندی شهرت یافته است. وی از فقیهان بلند پایه مکتب امامیه و از کسانی است که با تألیف کتاب ارجمند «کشف الشام»، موقعیت خویش را به عنوان فقیهی مبرز در تاریخ اجتهاد شیعه پایدار ساخت.

استاد جعفریان در این اثر، نخست به شرح زندگی، اساتید، آثار، شاگردان و منزلت علمی وی پرداخته و سپس وقایع مهم زندگی وی را بر شمرده است. این کتاب در سال ۱۳۷۴ توسط انتشارات انصاریان در قم به چاپ رسیده است. این متن، به استثنای دو رساله، در جلد سوم کتاب مقالات تاریخی استاد جعفریان نیز آمده است.

* تاریخ سیاسی اسلام، تاریخ خلفا و شرح و تحلیل وقایع سیاسی - اجتماعی

این اثر، جلد دوم تاریخ سیاسی اسلام است. نویسنده در این کتاب کوشیده است تصویری عمومی از تاریخ تحولات سیاسی - اجتماعی و نیز جنبش‌های

سیاسی - فرقه ای آن دوره ارایه کند. در این اثر، ضمن آشنایی با بحث خلافت، با ویژگی هر یک از خلفا تا پایان دوره اموی آشنا می شویم در ادامه، حیات شش امام شیعیان نیز مورد توجه قرار گرفته

است. ویژگی عمده کتاب، نگاه شیعی مولف به تاریخ صدر اسلام و تحولات آن است. چاپ نخست این اثر، در سال ۱۳۷۴ توسط سازمان چاپ و انتشارات وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و چاپ دوم آن، به وسیله نشر الهادی قم صورت گرفته است.

* آثار اسلامی مکه و مدینه

استاد جعفریان در سال ۷۰ نگارش کتابی را در زمینه معرفی آثار اسلامی مکه و مدینه آغاز کرد. این اثر در سال ۷۱ به چاپ رسید. سال ۷۵ متن توأم با اضافات و اصلاحات این کتاب توسط

انتشارات مشعر منتشر شد. در سال ۷۹ تحریر تازه ای از این اثر توسط استاد ارایه شد که دارای تصاویر، نقشه ها و مطالب بیشتری بود. دو سال پس از آن، کتاب حاضر با تجدیدنظر و اصلاحات جدید عرضه شد. در این کتاب، ذیل ۱۴ عنوان، با آثار تاریخی و اسلامی مکه و مدینه و تاریخچه هر یک از آنها آشنا می شویم. این اثر در سال ۱۳۸۱ توسط نشر مشعر منتشر شده است.

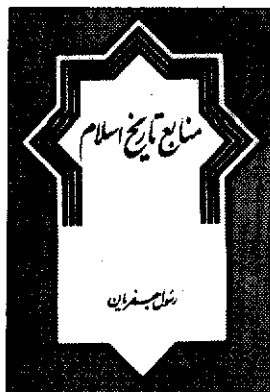
* دنباله جست و جو در تاریخ تشیع

این رساله در حقیقت دنباله کوشش های مولف در کتاب تاریخ تشیع در ایران، از آغاز تا قرن هفتم هجری و مکمل آن است. در این اثر با مباحثی چون: تشیع در ایران در قرون دوم تا هشتم به تفکیک آشنا می شویم. خدابنده، علامه حلی و رواج تشیع در ایران، آثار فارسی شیعی، جغرافیای مذهبی ایران در قرن هشتم، تسنن دوازده امامی، کتیبه های شیعی در قرن هشتم و نهم از دیگر مطالب این کتاب است. چاپ این اثر در سال ۱۳۷۴ توسط انتشارات انصاریان در قم صورت گرفته است.

* منابع تاریخ اسلام

آگاهی از تاریخ اسلام، جز برپایه شناخت مورخان و آثار آنها و نیز آگاهی از روش تحقیق در مسایل تاریخی و شناخت منابع اصلی و اصیل هر دوره از آن، ممکن نیست. استاد جعفریان در این اثر، ذیل شش عنوان: مسلمانان و تاریخنگاری، گونه های

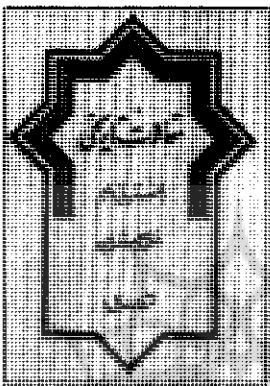
مختلف تاریخنگاری، سیره نویسی و سیره نگاران، تاریخ نویسان، منابع تاریخ صدر اسلام و آثار شیعیان امامی در تاریخ زندگی امامان (ع)، جنبه های متنوع شناخت منابع

تاریخ اسلام را بررسی و ارایه کرده است. این اثر در سال ۱۳۷۶ توسط انتشارات انصاریان در قم منتشر شده است.

* مقالات تاریخی - جلد های (۱۱-۱)

نخستین جلد از مقالات تاریخی استاد جعفریان در سال ۱۳۷۵ منتشر شد و از آن تاریخ تاکنون یازده جلد از این مجموعه پیاپی چاپ و منتشر شده است. تاریخ آخرین جلد این مجموعه سال ۱۳۸۱

است. از این مجموعه جلد های اول تا هشتم توسط انتشارات دلیل و جلد های بعدی توسط انتشارات دلیل ما در قم منتشر شده است و هر یک از جلد ها به تفاوت دارای ۸ تا ۱۴ مقاله اند.

* تاریخ ایران اسلامی

(دفتر اول، از پیدایش اسلام تا ایران اسلامی)

تاریخ ایران اسلامی، مجموعه ای چند جلدی است که تنها چهار جلد از آن تاکنون منتشر شده است. این آثار عهده دار تبیین تاریخ ایران اسلامی، از پیدایش اسلام تا دوران معاصر است. مطالب این مجموعه، با ایجاز و اختصار و با زبانی نسبتا ساده و بی پیرایه و برای مخاطبان جوان است. از نظر محتوا نیز، توجه به حوادث سیاسی، مسایل فرهنگی و اجتماعی و به ویژه امور تمدنی مورد نظر مولف بوده است. حوزه زمانی این اثر، از آغاز تاریخ اسلام، تا میانه قرن سوم هجری است. این اثر در سال ۱۳۷۷ توسط انتشارات اندیشه معاصر منتشر شده است.

* تاریخ ایران اسلامی

(از یورش مغولان تا زمان ترکمانان)

مطالب این دفتر، شرح وقایع و حوادث تاریخی ایران اسلامی از قرن هفتم تا پایان قرن نهم هجری است. این جلد از تاریخ ایران اسلامی، از روزگار آشفته گی ایران در حمله مغول آغاز و به روزگار مشعشعیان و ترکمانان پایان می گیرد؛ در فاصله این دو دربار از میان رفتن خلافت طولانی عباسیان و همچنین، از حکومت نزدیک به یکصد ساله ایلخانان مغول و سپس از وضعیت ادبی، علمی و فرهنگی این

دوره نیز بحث شده و در ادامه، از روزگار تیموریان به تفصیل سخن رفته است. چاپ این اثر در سال ۱۳۷۸ به وسیله مؤسسه فرهنگی دانش و اندیشه معاصر انجام شده است.

* صفویه در عرصه دین، فرهنگ و سیاست جلد یکم دوره سه جلدی صفویه در عرصه دین، فرهنگ و سیاست، فراهم آمده از مجموعه مقالاتی است که مؤلف، پیش تر در کتاب های دین و سیاست در دوره صفوی و علل برافتادن صفویان و نیز برخی مجلدات مقالات تاریخی خود درباره صفویان نوشته است.

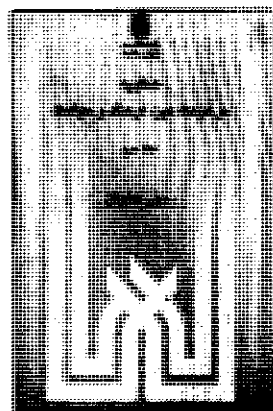
در این اثر، مقالات تحلیلی، بویژه کتاب دین و سیاست، عمدتا بازنویسی شده است. در این جلد، طی یازده عنوان کلی، این مباحث مطرح و تحلیل شده است: دولت صفوی و رسمیت مذهب تشیع در ایران، احکام الدینیة فی تکفیر قزلباش، ساختار حکومت در ایران صفوی و نقش علما در آن، گزیده منابع فکر و فقه سیاسی شیعه در دوره صفوی، مشاغل اداری علما در دولت صفوی، نماز جمعه در دوره صفوی، رساله عبدالرحی رضوی در نفی وجوب عینی نماز جمعه، امر به معروف و نهی از منکر در دوره صفوی، تاریخ، مذهب، فرهنگ در دوره صفوی، صائب تبریزی و مشروعیت سلطنت صفوی و دیدگاه های سیاسی عبدی بیک شیرازی درباره شاه تهماسب صفوی. چاپ نخست این کتاب در سال ۱۳۷۹ به وسیله پژوهشکده حوزه و دانشگاه انجام گرفته است.

* صفویه در عرصه دین، فرهنگ و سیاست جلد دوم در این اثر و در ادامه جلد نخست، با این مباحث آشنا می شویم:

رویاریوی فقیهان و صوفیان در دوره صفوی، رساله اصول فصول التوضیح، رساله در رد جماعت صوفیان، تاریخ مسأله غنا در دوره صفوی، حیات فرهنگی و سیاسی ایران در قرن دوازدهم هجری، اشاراتی در باب کتاب و کتابخانه در دوره صفوی، تذکره نصرآبادی و اصفهان عصر صفوی، آگاهی های اجتماعی و تاریخی در آثار سید نعمت الله جزایری، اصفهان و ایران دوره اخیر صفوی در نوادر ملاصالح قزوینی، نسخه های مهاجر از بلاد عربی به ایران صفوی. پاره ای از مسائل حجاج شیعه و شیعیان مقیم حرمین شریفین در دوره صفوی، قصه خوانی در ایران عصر صفوی، وقف نامه نظرآقا، موقوفه شاه سلطان حسین برای سوگواری و وقف نامه مدرسه سلطان حسینیه یا مدرسه کمال آقا. چاپ اول این اثر نیز در سال ۱۳۷۹ توسط ناشر پیشین صورت گرفته است.

* صفویه در عرصه دین و فرهنگ و سیاست جلد سوم استاد جعفریان در جلد سوم این مجموعه، مباحث دیگری از دوران صفوی را پی گرفته است، مباحثی که بیشتر ناظر بر جنبه های فرهنگی، عقیدتی، است. مباحث سیزده گانه کتاب، تحت این عناوین عرضه شده اند: ادبیات ضد مسیحی در دوره صفوی، علی قلی جدیدالاسلام کشیش پرتغالی مسلمان شده

دوره صفوی، پاره‌ای از مسائل دینی، فرهنگی، روزگار صفوی در آثار محمدتقی مجلسی، عبدالحی رضوی کاشانی منتقد جامعه دین‌مدار دوره صفوی، جنبش ترجمه متون دینی به

فارسی و نقش آن در ترویج تشیع در دوره صفوی، توتون و تنباکو در دوره صفوی، شیخ لطف‌الله اصفهانی و رساله اعتکافی، گزارش اندیشه‌های سیاسی یک عالم شیعی صاحب منصب در دوره صفوی، مکافات نامه در شرح چگونگی برافتادن صفویان، فتنه افغان و آشفتنگی ایران، رساله طب الممالک در علل و اسباب سقوط صفویان، اندیشه‌های سیاسی قطب‌الدین تبریزی و علمای اصفهان در فتنه افغان. این اثر نیز همزمان با جلدهای ۱ و ۲ توسط ناشر پیشین به چاپ رسیده است.

*** تحلیلی از تحولات فکری سیاسی پس از رسول خدا(ص)**

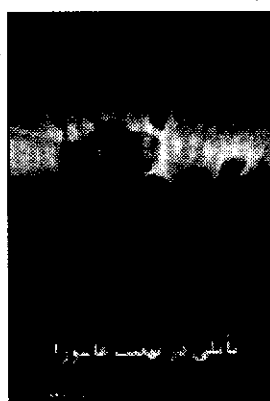
این اثر، درس‌های ارائه شده استاد جعفریان در جمع منتخبی از دانشجویان دانشگاه‌ها در مشهد بوده است. ابن‌خلدون و برآمدن و برافتادن دولت‌ها، دولت اسلامی پس از رحلت پیامبر(ص)، تبدیل ولایت به خلافت و چرایی آن، چرا صحابه ولایت امیر مؤمنان را نپذیرفتند؟ مسئله اجتهاد پس از رحلت پیامبر(ص)، نقش خلیفه دوم در مذهب سنت و تأثیر اسرائیلیان در میان مسلمانان، بخشی از عناوین نوزده‌گانه این اثر است. این کتاب در جلد سوم مجموعه مقالات استاد جعفریان نیز آمده است. این اثر در سال ۱۳۷۹ توسط مرکز فرهنگی و نمایندگی رهبری در دانشگاه‌ها به چاپ رسیده است.

*** تاریخ و سیره سیاسی امیرمؤمنان علی بن ابیطالب(ع)**

این کتاب، بخش زندگانی امیرمؤمنان علی علیه السلام از کتاب تاریخ خلفاست که همراه با پنج مقاله دیگر: حدیث غدیر در آثار مکتوب کهن، استناد به سیره سیاسی علوی در گذرگاه تاریخ، آسیب‌شناسی حکومت دینی از نگاه امیرمؤمنان علیه السلام، جایگاه

امام علی(ع) در میان اهل سنت و نیز امیرمؤمنان علی علیه السلام و مردم به چاپ رسیده است. چاپ اول این اثر، در سال ۱۳۸۰ به وسیله نشر دلیل در قم انجام گرفته است.

* تأملی در نهضت عاشورا

استادرسول جعفریان در این اثر، با نگاهی نوبه واقعه عاشورا، ذیل دوازده عنوان: درباره منابع عاشورا، زمینه‌های قیام کربلا، گزارش نامه واقعه کربلا، گزارشی دیگر از رویداد کربلا، اربعین

امام حسین(ع)، حکمت شهادت امام حسین(ع)، آثار عظمت امام حسین(ع)، مروری بر کتاب کامل الزیارات ابن قولویه، ابعاد شعاری و شکلی نهضت امام حسین(ع)، بستر تاریخی عزاداری اهل سنت برای امام حسین(ع)، تحریرفات عاشورا و روضه‌الشهداء ملاحسین کاشفی. نویسنده در آغاز کتاب، به معرفی و نقد مختصر منابع تاریخ عاشورا پرداخته است.

چاپ نخست این اثر، در سال ۱۳۸۰ توسط انتشارات انصاریان در قم انجام گرفته و چاپ سوم آن با اصلاحات مختصر، در پاییز ۱۳۸۱ انجام گرفته است.

*** جریان‌ها و سازمان‌های مذهبی سیاسی ایران (سالهای ۱۳۵۷-۱۳۲۰)**

هر اثر پژوهشی به دنبال یک پرسش بنیادین پدید آمده است. این اثر نیز عهده‌دار پاسخ به این پرسش اساسی است که چرا نیروهای مذهبی و روحانی در انقلاب اسلامی ایران در بهمن ماه ۱۳۵۷ در موقعیت رهبری نهضت قرار گرفتند؟ نوشته حاضر گزارشی از چگونگی رشد و برآمدن جریان‌های مذهبی-سیاسی پس از شهریور بیست تا پیروزی انقلاب اسلامی است. کتاب دارای بیش از ۳۰ اعلامیه، سند و برگ روزنامه است که برخی از آنها برای نخستین بار انتشار یافته است.

چاپ اول این اثر به ترتیب در سال‌های ۱۳۸۰ و ۱۳۸۱ انجام گرفت. چاپ حاضر (چاپ سوم) با تجدیدنظر فراوان، در سال ۱۳۸۱ توسط پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی انجام گرفته است.

*** سلطان محمد خدابنده... الجایتو و تشیع امامی در ایران**

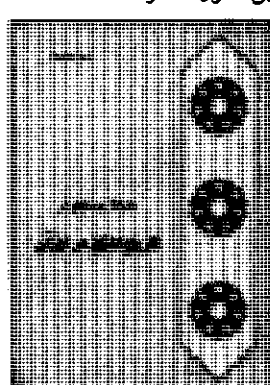
این اثر در سال ۱۳۸۰ توسط کتابخانه تخصصی تاریخ اسلام و ایران در قم به چاپ رسیده است.

*** تاریخ تشیع در ایران (تا قرن دهم) جلد یکم**
در چاپ نخست و یک جلدی تاریخ تشیع، استاد جعفریان مباحث خود را تا قرن هفتم هجری دنبال کرده بود. در این اثر، با توسعه بحث و افزودن مطالب بسیار دیگر، طی سه جلد، همان بحث پی گرفته شده است. در این جلد گونه‌های مختلف تشیع و عوامل نفوذ و گسترش آن، تشیع ایرانیان ساکن عراق در قرن نخست هجری تحلیل شده و سپس به ترتیب، تاریخ

تشیع در ایران از قرن دوم تا قرن ششم بررسی و تحلیل شده است. چاپ سوم تاریخ تشیع در ایران، در سال ۱۳۸۰ توسط انتشارات انصاریان در قم انجام گرفته است.

*** تاریخ تشیع در ایران (تا قرن دهم)، جلد دوم**

در ادامه موضوع پیشین، جلد دوم نیز به تفکیک به تاریخ تشیع در قرن‌های ششم تا دهم اختصاص یافته است. آخرین بحث فصل دهم کتاب درباره سیاست مذهبی ناموفق نادرشاه در برابر تشیع و تسنن است. چاپ جلد دوم کتاب تاریخ تشیع در ایران نیز در همان سال و توسط ناشر پیشین صورت گرفته است.

*** تاریخ تشیع در ایران (تا قرن دهم)، جلد سوم**

عناوین کلی جلد سوم تاریخ تشیع در ایران چنین است: تشیع در اصفهان، قزوین، کاشان، جرجان، استرآباد و ورامین، تأثیر مکتب

بغداد و نجف و حله بر تشیع در ایران، آگاهی‌های تازه درباره تاریخ تشیع، تشیع در حلب، خاندان یمینی سبزواری نیشابوری و تشیع امامی و زیدی در ایران. پایان بخش جلد سوم کتاب، استدراک بر مجلد اول و دوم تاریخ تشیع و مباحثی چون: سنایی و امام حسین(ع)، تشیع در نیشابور و تسنن دوازده ناشر جلدهای اول و دوم صورت گرفته است.

*** بحران آذربایجان: (۱۳۲۵-۱۳۲۴)**

خاطرات مرحوم آیت‌الله میرزا عبدالله مجتهدی به کوشش رسول جعفریان در این اثر، آیت‌الله مجتهدی (۱۲۸۲-۱۳۵۵ ش)، خاطرات یکساله خود از یکی از مقاطع

بسیار حساس کشورمان را شرح داده است. استاد جعفریان در مقدمه خود بر این اثر، ضمن شرحی از سال‌های آشوب یا تسلط فرقه دمکرات بر آذربایجان، آگاهی‌های سودمندی درباره مؤلف و کتاب وی، همچنین شیوه خاطره‌نگاری نویسنده آورده است. کتاب، مصور و دارای فهرست

راهنماست.

بحران آذربایجان، در سال ۱۳۸۱ توسط مؤسسه مطالعات تاریخ معاصر در تهران به چاپ رسیده است.

*** برگ‌هایی از تاریخ حضرت زین العابدین علیه السلام**

این اثر در بر دارنده ویژگی‌های حوزه علمیه قم از زبان نویسندگانی است که در گذشته دیداری از حوزه‌های علمیه قم داشته، خاطراتی از خویش در مطبوعات آن دوران به یادگار

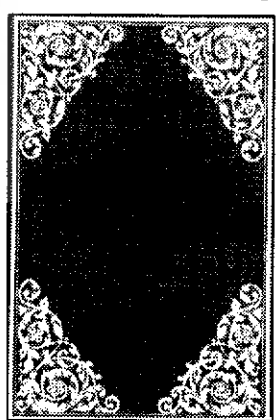
گذاشته‌اند. در این اثر، طی هفت عنوان: تاریخ تأسیس آخرین حوزه علمیه قم، سیر روحانیت در قم، جشن غدیر در دارالعلم قم، عاشورای قم و اوضاع حوزه علمیه قم، زندگینامه آیت الله سیدصدرالدین صدر، هفتاد روز در قم و قم شهر برگزیده دختر باب الحوائج (علیها السلام)، با ویژگی‌های حوزه علمیه قم، رجال، مدارس، مدرسین، تاریخچه برخی بناها و نیز دیدگاه برخی از نویسندگان درباره قم و روحانیت آشنا می‌شویم.

این کتاب در سال ۱۳۸۱ توسط انتشارات مرکز اسناد انقلاب اسلامی منتشر شده است.

ب: تحقیق، ترجمه و کوشش در نشر بقاء و زوال در کلمات امام علی (ع)

* تألیف عبدالکریم قزوینی. چاپ اول، قم، کتابخانه آیت الله مرعشی، ۱۳۷۱.

*** ده رساله فیض کاشانی**

استاد جعفریان در این اثر، ضمن بیان احوال و آثار فیض کاشانی، مآخذ شرح حال وی را نیز به دست می‌دهد و سپس درباره آثار فیض و نسخه‌شناسی آثارش، آگاهی‌های سودمندی ارایه می‌کند. عناوین ده

رساله فیض چنین است: شرح صدر، زادالسالك، المحاکمه، راه صواب، آینه شاهی، الانصاف، الفت‌نامه، پاسخ به سؤالات مولتان، مشواق و اعتذار. چاپ اول، قم، کتابخانه آیت الله مرعشی، ۱۳۷۱.

* رساله سیاسی در تحلیل علل سقوط دولت صفویه به کوشش رسول جعفریان

چاپ اول، قم، کتابخانه امیرالمؤمنین، ۱۳۷۱. * کتابخانه ابن طاووس

ترجمه رسول جعفریان، با همکاری علی قلی قرائی. چاپ اول، قم، کتابخانه آیت الله مرعشی، ۱۳۷۱.

*** مسئله الخادم الی المخدوم در شرح صلوات چهارده معصوم**

اثر: فضل الله روزبهان. قم، کتابخانه آیت الله مرعشی، ۱۳۷۲.

چاپ دوم با اصلاحات و مقابله نسخ دیگر، قم، انتشارات انصاریان.

* رساله در شرح حال میرزای شیرازی چاپ شده در مجموعه (سده تحریم تنباکو)، تهران، انتشارات امیرکبیر، ۱۳۷۳.

*** فرائد الفوائد**

تألیف محمد زمان بن کلب علی تبریزی. تهران، نشر میراث مکتوب، ۱۳۷۳.

*** تاریخ دخانیه**

اثر شیخ حسن کربلایی. چاپ اول در مجموعه سده تحریم تنباکو، تهران، انتشارات امیرکبیر، ۱۳۷۳، چاپ دوم به صورت مستقل، قم، انتشارات الهادی.

*** فتوح الحرمین (توصیف آثار تاریخی مکه و مدینه و فلسفه مناسک حج)**

یحیی لاری. چاپ اول، قم، انتشارات انصاریان، ۱۳۷۳.

*** سفرنامه مکه نوشته:**

حسام السلطنه. چاپ اول، تهران، انتشارات مشعر، ۱۳۷۴.

*** ترجمه اناجیل اریهه ترجمه:**

محمدباقر خاتون‌آبادی. چاپ اول، تهران، نشر میراث مکتوب، ۱۳۷۴.

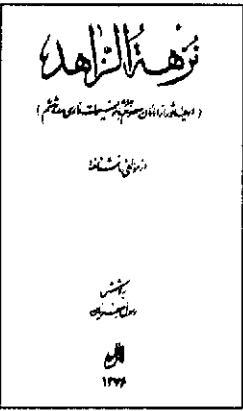
*** المبعث والمغازی**

ابان بن عثمان احمر. چاپ اول، قم، دفتر تبلیغات اسلامی، ۱۳۷۵.

*** نزهة الزاهد و نهضة العابد**

(ادعیه مأثور از امامان علیهم السلام با توضیحات فارسی سده ششم)

نزهة الزاهد اثری ادبی و دعایی از قرن ششم یا هفتم هجری و از مؤلفی ناشناخته است. که با نثری روان و شیوا، به توضیح یا ترجمه کلمات روح بخش امامان معصوم (ع) پرداخته است. این کتاب پس از

«مصباح المتعبد» و احتمالاً «ذخیره الاخره» از کهن ترین کتاب های دعای شیعه به شمار می رود. این اثر، ضمن آن که گویای نفوذ تشیع امامی در ایران قرن ششم و هفتم است، می تواند برای پژوهشگران ادب فارسی نیز سودمند باشد.

نزهة الزاهد در سال ۱۳۷۶ به کوشش استاد جعفریان توسط دفتر نشر میراث مکتوب به چاپ رسیده است.

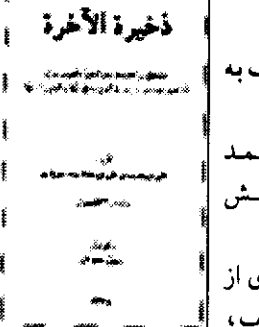

*** ترجمه و شرح و نقد سفر پیدایش تورات**

سیف المؤمنین (فی قتال المشرکین) «پدر آنتونیو دو ژوزو» از کیشیان پرتغالی بود که در زمان صفویه با هدف تبلیغ مسیحیت به

اصفهان آمد. وی پس از سال‌ها امامت در ایران و پذیرفتن اسلام، به کار ردیه نویسی برضد مسیحیت پرداخت و آثار چندی تألیف کرد. وی پس از مسلمان شدن، علی قلی جدیدالاسلام نام گرفت. استاد جعفریان در مقدمه‌ای روشنگر و ۴۲ صفحه‌ای به تفصیل درباره زندگی و آثار، شرایط زمانه و گرایش‌های وی پس از مسلمان شدن سخن گفته است و در ادامه، آگاهی‌های وی از فرهنگ مسیحیت و مسیحیان و همچنین، نقیض عقاید و فساد اخلاقی حاکم بر مسیحیان اروپا را نیز برشمرده است.

چاپ اول این اثر در سال ۱۳۷۵ توسط انتشارات انصاریان قم صورت گرفته است.

*** ذخیره الاخره (تألیف به سال ۵۹۶ هجری)**

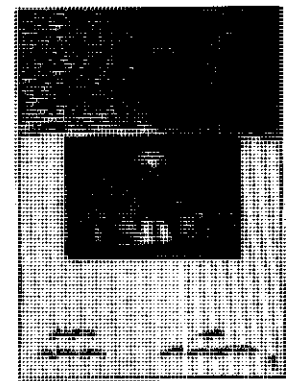
تألیف علی بن محمد سبزواری. به کوشش رسول جعفریان این کتاب گزیده‌ای از دعاهاى مواقع مختلف،

نمازهای مستحب، آداب روزهای متبرک و شریف سال، تعقیبات نماز و در نهایت شرحی در باب زیارت امام رضا (ع) است. این متن در قرن ششم هجری تدوین شده و در شمار کهن ترین آثار دعای شیعه است. استاد جعفریان در مقدمه، ضمن توضیحی درباره این اثر، به معرفی مؤلف و نسخه‌های کتاب پرداخته است. ذخیره الاخره در سال ۱۳۷۵ توسط انتشارات انصاریان در قم به چاپ رسیده است.

* تشیع در اندلس * ترجمه از عربی

مؤلفان: محمود محمدقلی و عزالدین موسی.
مترجم: رسول جعفریان. چاپ اول، قم، انتشارات
انصاریان، ۱۳۷۶. این اثر در جلد سوم مجموعه
مقالات استاد جعفریان نیز آمده است.

* تاریخ محمدی

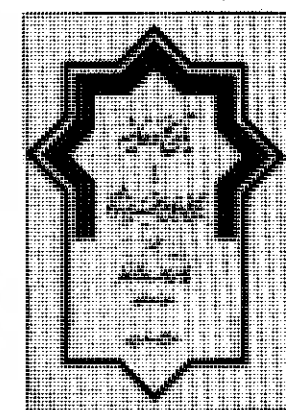
تاریخ محمدی یا
تاریخ دوازده امام
(تاریخ رشیدی)، به
ضمیمه معرفت نامه،
اثر منظوم مولانا شیخ
حسین کاشی است.
استاد جعفریان در
آغاز کتاب به معرفی
مولانا حسن کاشی
پرداخته، ضمن

برشمردن مقام رفیع وی در مناقب خوانی اهل بیت (ع)
آگاهی های سودمندی درباره زندگی، تألیفات و
گفتار وی در نهی از قصه خوانی و لزوم پرداختن به
زندگی اتمه (ع) به دست می دهد.

در بخش پایانی کتاب، هفت بند کاشی در مدح و
منقبت امام علی (ع) آمده است.

این اثر در سال ۱۳۷۷ توسط کتابخانه تخصصی
اسلام و ایران در قم به چاپ رسیده است.

* تاریخ دخانیه یا تاریخ تحریم تنباکو

مؤلف: شیخ
حسن کربلائی به
کوشش: رسول
جعفریان
جنبش تحریم
تنباکو، یکی از
مهم ترین و
سالسم ترین
جنبش های سیاسی
مذهبی یکصدساله

اخیر ایران است که در آن بیگانه ستیزی و
استقلال طلبی ایرانیان مسلمان تحت رهبری
مرجعیت شیعه و بدون دخالت روشنفکران به ثمر
نشست. استاد جعفریان مصحح این اثر،
بانگرتی کوتاه به این اثر و آرایه آگاهی های
کتابشناختی درباره این جنبش، متن منقح و
پاکیزه ای از این اثر را با توجه به نسخه کتابخانه
آیت الله مرعشی عرضه کرده است. تاریخ دخانیه
در سال ۱۳۷۷ توسط دفتر نشر الهادی در قم
منتشر شده است.

* نقد و بررسی سیره نبوی

این اثر، کار مشترک تنی چند از پژوهشگران
تاریخ است که زیر نظر استاد رسول جعفریان به
نقد و بررسی منابع سیره نبوی پرداخته اند. از
استاد جعفریان در این مجموعه، دو مقاله با این
عناوین به چاپ رسیده است: ۱- نقش تاریخی
امام علی بن ابیطالب در زمان پیامبر (ص) از نگاه

ابن اسحاق و ابن
هشام، ۲- ابن
عبدالبر اندلسی و
سیره نبوی.
همچنین از استاد
ترجمه اثری با
عنوان منابع ابن
کشیر در نگارش
سیره نبوی. در
پایان کتاب،

فهرست کتابهای سیره موجود در کتابخانه
تخصصی تاریخ اسلام و ایران نیز فهرست شده
است.

چاپ این اثر در سال ۱۳۷۸ توسط پژوهشکده
حوزه و دانشگاه، در قم انجام گرفته است.

* بخش های برجای مانده کتاب فضائل
علی بن ابیطالب و کتاب «الولایة» اثر: محمدبن جریر
طبری.

در این اثر استاد جعفریان پس از بحث درباره
طبری، مقام علمی و مذهب وی، از کتاب «الولایة»
تألیف او سخن گفته است. برخی از عناوین این اثر
چنین است: انگیزه طبری در تألیف کتاب «الولایة»،
تشیع طبری، قاضی نعمان و کتاب الولایة. ابن شهر
آشوب و کتاب الولایة. کتاب فضائل علی بن ابیطالب
علیه السلام و... این اثر در سال ۱۳۷۹ توسط
انتشارات دلیل در قم به چاپ رسیده است. این متن
در جلد هشتم مجموعه مقالات استاد جعفریان نیز
آمده است.

* جامعه شیعه نخاولة
در مدینه منوره
نویسنده:
ورنراند WENER
ENDE. ترجمه
رسول جعفریان

شیعیان نخاولة
اقلیتی مظلوم و
مقاوم اند که طی
سال-ها در برابر عثمانی ها و بعد وهابی ها ایستادگی
کرده اند. مؤلف در این اثر کوشیده است با استناد به
منابع متعدد فارسی و عربی، تاریخچه تشیع در مدینه،
وضعیت تاریخی- اجتماعی و فرهنگی نخاولة را
تشریح کند. استاد جعفریان علاوه بر توضیحاتی که
در پانوشت صفحات آورده است. برای مزید اطلاع
خوانندگان. چهار ضمیمه به این شرح بر متن افزوده
است.

۱- مصاحبه با شیخ محمدعلی عمری

۲- حجاج ایرانی و شیعیان نخاولة، ۳- گزارشی
از وضعیت تشیع در مدینه ۴- وضعیت شیعه در
عربستان. گفتنی است که کار سیاه ترجمه نیمه دوم
این اثر، توسط فرزند استاد، آقای جعفر جعفریان
صورت گرفته است.

چاپ اول این اثر در سال ۱۳۷۹ توسط انتشارات
دلیل در قم صورت گرفته است.

* انقلاب الاسلام بین الخواص والعوام

تاریخ زندگانی و نبردهای شاه اسماعیل صفوی
و شاه سلیم عثمانی

تألیف و ترجمه: محمدعارف سیناقچی پاشازاده
به کوشش: رسول جعفریان

محمدعارف از کارمندان ترک عثمانی در دربار
قاجاریه بوده که جز این کتاب، دارای هفت اثر دیگر
نیز بوده است. استاد جعفریان در مقدمه خود بر این
کتاب، آن آثار را برشمرده و اضافه کرده است: به
احتمال، هدف وی از نامگذاری این کتاب به
انقلاب الاسلام، یا انقلاب فی الاسلام، آن است که
نشان دهد با پیدایش صفویه و جنگ های عثمانی-
صفوی- یک دگرگونی- از نوع منفی- در دنیای
اسلام پدید آمد. مؤلف در این اثر، لحنی همدلانه با
عثمانیان و سلطان سلیم داشته است.

این اثر در سال ۱۳۷۹ توسط انتشارات دلیل در
قم به چاپ رسیده است.

* الحاوی فی رجال الشیعه الامامیه

اثر: یحیی بن اسی طی، تدوین: رسول
جعفریان، چاپ اول ۱۳۷۹

* دولت عثمانی از
اقتدار تا انحلال

دولت عثمانی
یکی از پایدارترین
دولت های مسلمانی
بود که بیش از شش
قرن در صحنه
سیاست اسلامی، در
جهت ایجاد اتحاد

داخلی میان سرزمین های اسلامی و دفاع از آنها در
برابر دولت های اروپایی ایفای نقش کرد. شناخت این
دولت و نقش جهانی آن در دفاع از ممالک اسلامی
همراه با تجربه های تلخ و شیرین و زشت و زیبای آن
در مسایل داخلی و مبارزات فرقه ای، امری لازم و
ضروری است. طبعاً شناخت این دولت برای ما
ایرانیان که همسایه دولت عثمانی بوده و طی قرن های
متوالی در جنگ صلح با آن به سر برده ایم، بیشتر
آشکار است.

اثر حاضر، به طور اختصار به بررسی دولت
عثمانی از آغاز تا زوال پرداخته و در انتها فهرستی از
نام سلاطین، صدراعظم ها و شیخ الاسلام های
عثمانی آرایه کرده است. این اثر در سال ۱۳۷۰
توسط پژوهشکده حوزه و دانشگاه در قم به چاپ
رسیده است.

* رسائل حجایه جلد یکم

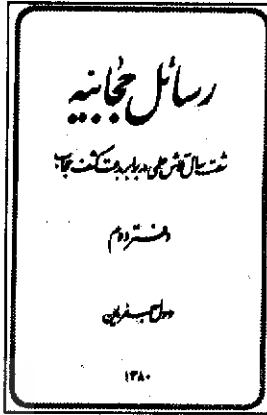
(شصت سال تلاش علمی در برابر بدعت کشف
حجاب)

استاد جعفریان در مقدمه جلد نخست این اثر،
ضمن مروری بر پیشینه بدعت کشف حجاب در ایران

و بیان تأثیر نوشته‌های قاسم امین مصری بر ایرانیان، به معرفی ۲۸ رساله و مؤلفین آنها پرداخته است. اسامی برخی از مؤلفان این رساله‌ها چنین است: محمد صادق ارومی فخرالاسلام، آیت‌الله بلادی یوشهری، سیداسدالله خرقانی، ابو عبدالله زنجانی، میرمحمد هاشم مرندی خویی، محمدحسن حائری مازندرانی، علی اکبر رضوی برقی قمی، زینب بیگم شیرازی، محسن فقیه شیرازی، سیدابوالحسن طالقانی تهرانی و شیخ عباسعلی اسلامی، این اثر در سال ۱۳۸۰ توسط انتشارات دلیل در قم منتشر شد.

*** رسائل حجابیه، جلد دوم**

این جلد حاوی پنج رساله دیگر به ترتیب از شیخ محمد خالصی زاده، شیخ ابوالفضل خراسانی، سید جلال کاشانی، شیخ محمود حلبی و استاد شهید مرتضی

مطهری است. رساله مدینه از عبدالرحیم مشیرالاطباء، پوشیدن روی یا نپوشیدن روی، از مجتبی سینی و درباره هفدهم دی، از علی دشتی از دیگر مقالات این جلد است. حجاب و ضدحجاب در شعر فارسی و همچنین کتابشناسی حجاب (هر دو از استاد جعفریان) در این جلد آمده است. در انتهای جلد دوم تصاویر متعددی از رسائل حجابیه آورده شده است. این اثر نیز در همان سال و توسط همان ناشر منتشر شده است.

*** رویکرد «الصحيح» به سیره رسول خدا(ص)**
در اسفندماه ۱۳۸۰ مراسم نکوداشت آیت‌الله علامه جعفر مرتضی جیل عاملی، از مدرسین و اساتید برجسته لبنانی حوزه علمیه قم برگزار شد. مقالات یازده گانه ارائه شده در این نکوداشت، پیرامون نقد و بررسی کتاب گرانسنگ استاد جعفر مرتضی جیل عاملی «الصحيح» است. این کتاب که تاکنون ۱۱ جلد آن منتشر شده یکی از آثار برجسته و پرتأثیر در آثار پژوهشی دو دهه اخیر بوده و به عنوان کتاب سال جمهوری اسلامی ایران برگزیده شده است. استاد رسول جعفریان که خود سال‌ها از محضر درس آیت‌الله جعفر مرتضی بهره برده است. در این اثر به معرفی وی پرداخته و در پایان کتاب سه مصاحبه استاد با مجلات: کیهان فرهنگی، کیهان اندیشه و آینه پژوهش را نیز ضمیمه کرده است. این اثر در سال ۱۳۸۰ توسط پژوهشکده حوزه و دانشگاه در قم به چاپ رسیده است.

ج: گزارش سفر حج

*** با کاروان ابراهیم**
این اثر، گزارش سفر حج حجت‌الاسلام رسول جعفریان با همکاری محمدعلی خسروی است. چاپ اول این کتاب در سال ۱۳۷۱ توسط نشر مشعر

انجام گرفته است.
*** با کاروان عشق**

با کاروان عشق، گزارش سفر دیگری است از استاد رسول جعفریان با همکاری محمدعلی مهدوی راد. چاپ نخست این اثر در سال ۱۳۷۲ و به وسیله نشر مشعر انجام شده است.

*** به سوی ام القرى**

استاد جعفریان سومین سفرنامه خویش را با عنوان به سوی ام القرى در سال ۱۳۷۲ توسط نشر مشعر منتشر کرده است. این اثر همراه با سه رساله دیگر به شرح زیر است:

- الف: سفرنامه حج میرزا علی اصفهانی
- ب: سفرنامه مکه، محمد ولی میرزا
- ج: رساله «الوجیزه فی تعریف المدینه»
- د: تصحیح و نشر آثار خطی در مجموعه «میراث اسلامی ایران»

در سال ۱۳۷۳ به کوشش استاد رسول جعفریان اندیشه نشر میراث اسلامی ایران مطرح شد و در پی آن با مساعی دکتر محمود مرعشی، امکانات کتابخانه آیت‌الله مرعشی در اختیار استاد جعفریان و دیگر علاقه‌مندان تصحیح رساله‌های خطی قرار گرفت؛ از آن پس، تا سال ۱۳۷۸. جمعاً ده جلد کتاب با عنوان «میراث اسلامی ایران» چاپ و منتشر شد. در این مجموعه، ۲۲۱ رساله خطی و فهرست کوتاه به چاپ رسیده است. مشخصات آثاری که استاد جعفریان در این ده کتاب تصحیح کرده عبارتند از:

- ۱- رساله‌ای نو یافته در نکوهش مشروطیت، چاپ شده در میراث اول
- ۲- تاریخ کعبه و مسجدالحرام، محمد معصوم دماوندی، چاپ شده در میراث اول
- ۳- وقفنامه مدرسه سلطان حسینه، چاپ شده در میراث اول
- ۴- مفرحة الانام فی تاسیس بیت‌الله الحرام، چاپ شده در میراث اول اثر زین العابدین کاشانی
- ۵- سه رساله درباره ابومسلم نامه‌ها، چاپ شده در میراث دوم
- ۶- سفرنامه اصفهان- عبدالحسین کاشانی، چاپ شده در میراث سوم
- ۷- حرکات مأمورین خارجی در ایران، چاپ شده در میراث سوم
- ۸- عقاید عباسیه، فخرالمحققین، ترجمه صدرالدین محمد نیریزی، چاپ شده در میراث سوم
- ۹- لمعات ملکوتیه، سیداحمد علوی عاملی، چاپ شده در میراث سوم
- ۱۰- تاریخ اصفهان، عبدالحسین کاشی، چاپ شده در میراث چهارم
- ۱۱- الاحکام دینیة فی تکفیر قزلباش، حسین بن عبدالله شروانی، چاپ شده در میراث چهارم
- ۱۲- سفرنامه عتبات و مکه، مؤلف ناشناس، چاپ شده در میراث پنجم

۱۳- سفرنامه مکه، ظهیرالملک چاپ شده در میراث پنجم

۱۴- سفرنامه مکه، دختر فرهاد میرزاد، چاپ شده در میراث پنجم

۱۵- سفرنامه مکه، ملاابراهیم کازرونی چاپ شده در میراث پنجم

۱۶- رساله خیرالامور، آیه‌الله احمد زنجانی، چاپ شده در میراث ششم

۱۷- متن فارسی نزهة الزاهد، چاپ شده در میراث ششم

۱۸- تنزیه القمیین عن المطاعن. ابوالحسن بن محمد طاهر شریف عاملی، چاپ شده در میراث ششم

۱۹- رساله نوروزیه، آقا مرتضی قزوینی، چاپ شده در میراث ششم

۲۰- رساله نوروزیه، محمدباقر خاتون آبادی، چاپ شده در میراث ششم

۲۱- رساله در رد جماعت صوفیان، علی قلی جدیدالاسلام، چاپ شده در میراث هفتم

۲۲- زرنده یا داستان نظارت مأمورین شیره و تریاک در کرمان در قالب طنز به شیوه موش و گربه عبیدزاکانی، چاپ شده در میراث هفتم

۲۳- احوال آیه‌الله میرزا حسین سبزواری به قلم خودش به روایت مرحوم معلم، چاپ شده در میراث هفتم

۲۴- رساله فی بیان حکم شرب التتن والقهوه محمدبن الحسن حرعاملی، چاپ شده در میراث هفتم

۲۵- ترجمه منظوم روضة الشهداء یا داستان سوزناک کربلا، چاپ شده در میراث هشتم

زیوه (این کتاب به صورت مستقل توسط آیت‌الله حکیم در شهر دزفول به چاپ رسیده است، چاپ شده در میراث هشتم

۲۶- آگهی شهان از تاریخ جهان، میرزا حسن خان انصاری، چاپ شده در میراث هشتم

۲۷- سفرنامه منظوم حج، زوجه میرزا خلیل، چاپ شده در میراث نهم

ه- آثار عربی

*** الحیة الفکرية و السیاسية لائمة اهل البيت**

منشورات دارالحق، بیروت، لبنان، ۱۴۱۴ ه.ق

*** القرآن و دعاوی التعریف**

منشورات دارلشقلین، بیروت، لبنان، ۱۴۱۵ ه.ق

